SPPK: Sme za oficiálny monitoring marží v potravinovom reťazci

Oficiálne štatistiky potravinových marží by mohli konečne priniesť ucelený a jednoznačný pohľad na to, aký podiel z ceny potraviny ide prvovýrobcom, spracovateľom a obchodníkom. Dnes takéto hodnoverné dáta na Slovensku neexistujú.

Myšlienky na vytvorenie štatistík zazneli v podaní hostí na Medzinárodnej konferencii POTRAVINY A OBCHOD 2015/ FOOD & TRADE 2015, ktorá sa konala 12. mája 2015 v Bratislave. Vedenie Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, prvovýrobcovia a spracovatelia ich požadujú preto, aby mohli (a nielen oni, ale aj štát) hodnoverne zistiť a vedieť, kto na úkor koho zarába v potravinovej reťazi.

Vplýva na ňu totiž viacero faktorov – začínajúc od prvých vstupov, ktoré do reťaze vkladá chemický priemysel prostredníctvom hnojív, pesticídov, cez prvovýrobcov – pestovateľov a chovateľov, pokračujúc spracovateľmi ich produktov až po obchodníkov, ktorí potraviny predávajú konečnému článku reťaze - spotrebiteľom. A tých v mnohých prípadoch zaujíma ich peňaženka (čo je pochopiteľné) a nie skutočnosť, odkiaľ potravina pochádza, akú pridanú hodnotu (hodnotu na Slovensku vyrobeného produktu) obsahuje a či sa na jej výrobe a zisku férovým spôsobom podieľajú všetky spomenuté články reťaze.

Podpredseda SPPK za potravinárstvo Dušan Janíček v tejto súvislosti na tlačovej besede počas medzinárodnej konferencie uviedol, že štatistika o výške potravinových marží, ktorú máme dnes k dispozícii, nie je hodnoverná: *„Údaje, ktoré sú k dispozícii, sú častokrát skreslené. Neexistuje štatistika predajných cien v rámci obchodov. Sme si vedomí toho, že sú to, samozrejme, citlivé údaje, sú tu protimonopolné zákony, ktoré nedávajú veľkú možnosť na zber takýchto údajov. Napriek tomu si myslíme, že štát by mal mať prehľad o tom, ako sa prerozdeľuje pridaná hodnota a ako vplývajú marže na cenotvorbu potravín“.*

Ako príklad krajiny, ktorá vie aj v podmienkach prísnej legislatívy robiť zber dát týkajúcich sa potravinových marží, spomenul predseda SPPK Milan Semančík Francúzsko: *„Vo Francúzsku majú presný obraz o tvorbe ceny pre prvovýrobcu, spracovateľa a predajcu. Urobili nákupný kôš, na základe ktorého zistili, do akej miery je napríklad bravčové mäso zaťažené maržou, koľko percent z ceny šunky ide obchodu. U nás sme prečítaní z pohľadu prvovýrobcov, spracovateľov, ale nie sme jasní z pohľadu obchodu. Aj preto musíme tieto údaje sprehľadniť, aby sme vedeli, u koho aký podiel marže končí“*, dodal pred novinármi M.Semančík.

Hosť medzinárodnej konferencie, riaditeľ pre potravinový reťazec v organizácii COPA COGECA Paulo Gouveia sa na tlačovej besede pripojil k úvahám svojich predrečníkov. Podľa neho by malo byť cieľom zabezpečenie férového fungovania pre všetkých členov reťaze: *„Dnes tu vidíme nevyváženú situáciu, kde práve farmári sú tí, ktorí získavajú najmenej v porovnaní s inými sektormi ekonómie. Aj preto treba zmeniť obchodnú etiku a to tak, aby v potravinovej reťazi profitovali všetci jej členovia.“*

Hosťom tlačovej besedy bol aj riaditeľ Odboru obchodnej politiky Sekcie potravinárstva a obchodu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ivan Višňovský. Ten na margo oficiálneho monitoringu potravinových marží uviedol, že ministerstvo má k dispozícii údaje zo Štatistického úradu o spotrebiteľských cenách, Pôdohospodárska platobná agentúra zase zbiera údaje o odbytových cenách prvovýrobcov: *„Momentálne sa však o oficiálnom monitoringu potravinových marží neuvažuje“*, uzavrel I.Višňovský.

Pritom práve marže sú jedným z dôvodov úpadku slovenského poľnohospodárstva za posledných 15 rokov. Situácia sa dramaticky zmenila najmä v živočíšnej výrobe. Znížené stavy hospodárskych zvierat (najmä chovov ošípaných, preto musíme ¾ bravčoviny dovážať, hoci v minulosti bolo Slovensko v produkcii bravčového mäsa sebestačné), nižšia produkcia ovocia, zeleniny, nižšie výmery pestovateľských plôch obilnín. Ani najnovšia situácia v sektore surového kravského mlieka a enormný prepad cien pre prvovýrobcov, ktorým cena pod 25 centov za kilogram mlieka absolútne nekryje výrobné náklady (tie sú na úrovni 40 centov), neveští nič dobrého.

Aj preto je pravdepodobné, že hlasy a tým aj konkrétne aktivity volajúce po sprehľadnení údajov o maržiach v potravinovom reťazci a teda aj po spravodlivom prerozdelení profitu pre všetky jej články, sa budú stupňovať.